

(La séance publique est ouverte à 08.02 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Ech maachen d'Sitzung op. Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Näischt Spezielles, Här President, mat Ausnam, dass ech weess, dass ech als Éischten un der Rei sinn.

(Hilarité)

2. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 2022 et modifiant :

1° le Code de la sécurité sociale ;

2° la loi modifiée du 16 octobre 1934 concernant l'évaluation des biens et valeurs (« Bewertungsgesetz »);

3° la loi modifiée du 1er décembre 1936 concernant l'impôt commercial (« Gewerbesteuergesetz »);

4° la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'administration des contributions directes ;

5° la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu ;

6° la loi modifiée du 24 décembre 1996 portant introduction d'une bonification d'impôt sur le revenu en cas d'embauchage de chômeurs ;

7° la loi modifiée du 28 avril 1998 portant

a) harmonisation de l'enseignement musical dans le secteur communal ;

b) modification de l'article 5 de la loi du 24 mai 1989 sur le contrat de travail ;

c) modification de la loi modifiée du 22 juin 1963 fixant le régime des traitements des fonctionnaires de l'État ;

8° la loi modifiée du 21 décembre 1998 concernant le budget des recettes et des dépenses de l'État pour l'exercice 1999 ;

9° la loi du 7 décembre 2007 autorisant l'État à fournir une garantie bancaire pour la réalisation et l'exploitation d'un réseau de chaleur urbain ;

10° la loi modifiée du 4 juillet 2008 sur la jeunesse ;

11° la loi modifiée du 17 décembre 2010 fixant les droits d'accise et les taxes assimilées sur les produits énergétiques, l'électricité, les produits de tabacs manufacturés, l'alcool et les boissons alcooliques ;

12° la loi modifiée du 23 juillet 2016 portant modification 1. du Code de la sécurité sociale ; 2. de la loi modifiée du 4 décembre 1967 concernant l'impôt sur le revenu, et abrogeant la loi modifiée du 21 décembre 2007 concernant le boni pour enfant ;

13° la loi du 1er août 2019 concernant les mutuelles

7879 - Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- D'Chamber fiert de Moie mat den Debatten iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle weider. An d'Regierung huet d'Wuert, den Här Finanzminister, den Här Pierre Gramegna.

Prise de position du Gouvernement

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Gudde Moien, Här President. Dir Dammen ...

■ **Une voix**.- De Mirko ass aus!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Jo, ech hunn och fonnt, meng Stëmm, déi dréit haut net.

(Hilarité)

Ech hu geduecht, et wär vläicht, well et moies fréi ass. Sou, mat e bësse Waasser geet et besser, d'Stëmm misst elo méi kristallkloer sinn.

Also gudde Moien alleguerten. Här President, Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, et ass ëmmer schwéier no den Debate ronderëm de Budget, fir éischstens emol op alles ze äntweren. Ech versichen ëmmer, d'Saachen ze gruppéieren. Ech hunn dëst Joer zéng Punkten. Da wësst Der och, da mer bei de Schluss kommen.

Mäin éischte Punkt huet domat ze dinne, mat der Rep... Enfin, fir d'éischt awer dann e generellt Wuert fir ze soen, dass dat heiten ëmmer e Moment ass, wou een natierlech déi verschidden Nuancen, déi verschidde Positiounen vun all Parteie kenneléiert oder se evoluéieren. Dat ass ëmmer ganz utile. Et ass och verständlech, dass beim Vott vum Budget d'Oppositionen ëmmer dergéint stëmmt. C'est la règle du jeu. C'est la règle du jeu! Et ass dat, wat hannernt der Politik steet, déi vun der Regierung gemaach gëtt. An ech mengen, souguer wann ech all d'Propositionen, déi gëschter gemaach gi sinn, géif mat u Bord huelen, géif nawell kee vun der Oppositionen soen: „Ma da stëmmen mer elo de Budget mat.“

(Hilarité et interruptions)

■ **Une voix**.- Da musse mer kucken.

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Da kucke mer, jo. Mee dat hate mer nach ni, mengen ech.

Also dat virausgeschéckt, hunn ech zéng Punkten. Fir d'éischt emol, fir iwwert d'Reputatioun vum Land ze schwätzen. Et ass esou, dass fir e klenge Land wéi Lëtzebuerg mat enger grousser Finanzplaz, déi oppen ass a visibel ass fir d'ganz Welt, eis Finanzplaz e Spigelbild gëtt fir d'Reputatioun vum Land selwer.

Ech ginn lech e Beispill: Wéi an Däitschland de Skandal Wirecard war, ass vun engem Skandal Wirecard geschwat ginn. No e puer Méint ass du gesot ginn: „Jo d'BaFin huet vläicht net ganz gutt alles kontrolléiert.“ Dat ass hir CSSF. Mee du stoung ni an der Zeitung: Frankfurt oder Däitschland - Steierparadies oder Schlupfloch fir Blanchiment. Dat stoung néierens.

Wa mir awer eppes hunn, an ech ginn elo keng Nimm, wann eppes op eiser Finanzplaz geschitt oder soss eppes, wat mat där verbonnen ass, da gëtt dat gläichgestallt mat Lëtzebuerg. An dat muss een einfach akzeptéieren. Et ass zwar net gerecht, mee et ass esou. An dofir ass déi Fro vun der Reputatioun esou eng wichteg.

Den honorabelen Deputéierte Roth huet gëschter e bëssen den Historique gemaach. En huet vu Feira geschwat. Ech kennen dat ganz gutt. Ech hunn dat deemools verfollegt. Deemools ass e Kompromëss gemaach ginn, Enn den 90er-Joren, wou d'Länner de Choix kruten, fir entweeder Échange d'Informations ze maachen oder eng Retenue à la source ze maachen.

Ech erënnere mech, als jonken Diplomat hat zéng Joer virdru Lëtzebuerg och bal eleng d'Retenue à la source blockéiert, 1989. Dunn eng Däitschland d'Meenung changéiert an dunn ass net méi dovunner geschwat ginn. Zéng Joer duerno zu Feira ass de Kompromëss komm an de mémoire si siwen, aacht Länner, déi gesot hunn: „Ma mir maachen dann den Échange automatique.“ Pardon, siwen, aacht hu gesot: „Mir maachen d'Retenue à la source“, an déi aner Länner hunn den Échange d'informations gemaach.

Deemools ware mer och nach zu 15 Länner. Dat heescht, do war dat esou hallef an hallef. Iwwert d'Joren huet dat changéiert. Wéi mer méi no komm si bei d'Finanzkris, waren nach just e puer Länner, déi d'Retenue à la source gemaach hunn amplaz den Échange vun Informatiounen. Dat ass eeben eng Evolutioun.

Ech verstinn, dass mer versicht hunn ..., dass déi viregt Regierung versicht hunn, déi Avantagen, déi Lëtzebuerg hat mat deem Choix, och nach duerchezéien. Mee et gesäit een d'Limitten, wann een an deen éischte Conseil ECOFIN geet a mierkt, dass ee praktesch eleng do ass mat Éisträich. Dat ass net gutt.

Mee dat ass nëmmen een Deel vum Äisbiere. Deen aneren Deel ware jo all d'Structurationen, déi zu Lëtzebuerg gemaach gi sinn an déi net méi zäitgemëss waren. An dofir soen ech, wann d'Reputatioun vun engem a Fro gestallt ass, dat ass eppes ganz Wichteges.

Dir kennt den däitsche Sproch: „Geld verloren, wenig verloren! Ehre verloren, viel verloren! Hoffnung verloren, alles verloren!“ An ech insistéieren drop, wann also d'Reputatioun oder d'Eier vun engem Land a Fro gestallt gëtt, dat muss ee ganz seriö huelen. Ech mengen, mir hunn an de leschten aacht Joer gutt geschafft. Eisen Image huet sech verbessert. Mee Dir gesitt jo nach reegelméisseg an de Medien, dass, wann dat Wuert Lëtzebuerg fält, dat Wuert Steierparadies direkt hannerdu kennt. Nach ëmmer! Vill manner, mee et kennt awer nach ëmmer

A mäi Message ass, an déi gutt Saach ass, wëll ech soen, mir ginn net méi attackéiert vun anere Länner. Soss huet een da gelies, deen an dee vun deem Land huet gesot: „Lëtzebuerg ass d'Haaptsteierparadies.“ Dat seet haut kee Responsabele méi. Also do hu mer jo schonn e grouss Fortschritt. Mee fir dat, wat de Public gesäit, déi fannen nach ëmmer déi Adjektiver an dat aalt Bild erëm. A mir musse weider dorop schaffen. A mir kënnen nëmmen deen Image iwwert d'Jore verbessern, wa mer weider ganz gutt oppassen, wat mer maachen, an op jidde Fall net zréckfalen an eng Situatioun, wou mer isoléiert sinn, wou mer eleng oder bal eleng op der Welt Saache wëlle bäibehalen, déi anerer net méi hunn. Op déi Affären, déi een esou op Lëtzebuerg kritt, solle mer verzichten.

A gëschter Owend, wéi ech no dëser Sëtzung a mäi Büro zréckgaange sinn, dee jo net wäit ewech ass, krut ech hei d'Informatioun, dass d'Europäesch Kommissioun gëschter gesot huet, dass se d'Affär, d'soi-disant Affär vun de LuxLetters klasséiert hätt sans suite.

■ **M. André Bauler** (DP).- Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Gëschter Owend. Dir kënnt lech erënnere, dass mer och dëst Joer dräimol oder zweemol frontal attackéiert gi si mam OpenLux, mat de LuxLetters. An hei huet d'Europäesch Kommissioun op Demande vum Europaparlament, dat gedréckt huet, do misst dat awer kontrolléiert ginn, dat wär ganz schlémm ..., a se ass zur Konkusioun komm, dass do näischt wär. Mir mussen also vigilant bleiwen an där Saach.

Mäin zweete Punkt huet mat Fiskalitéit ze dinne, en général Mesuren, Reformen. Ech bedauere wéi vill vun lech, dass mer de Spitt net hunn haut, fir eng Steierreform ze maachen, wéi mer eis dat virgeholl haten. An och d'Individualisatioun, fir déi ze maachen, muss ee Spitt hunn, fir natierlech dat esou ze maachen, dass d'Leit och dobäi eppes wannen. Et kann een och eng Individualisatioun maachen, déi komplett neutral ass, déi näischt kascht. Mee da maacht Der eng Reform, déi kee Beléiftheetsgrad huet.

Mir hunn ..., an, ech mengen, dat war fir mech e sprangende Punkt an deene Kriticken oder Virschléi, wat een hätt solle maachen: Vun der Opposition ass d'Reform vun 2017 einfach net wouergeholl ginn a vläicht ënnerschat ginn. Déi Reform huet zwëschent 400 a 500 Milliounen kascht. Dat wësse mer haut sécher. A wat hu mer gemaach? Mir hunn eng Reform gemaach, an ech kommen op mäin Dada zréck vum Steierkredit, mir hunn net d'Tabell einfach ugepasst un d'Inflatioun. Wa mer dat gemaach hätten, dann hätte mer dee Spillraum vu 400, 500 Milliounen nëmme mat deem Ajustement verpolfert. Well et muss ee jo awer hei ganz realistesch soen: Wann een eng Adaptatioun un d'Inflatioun mécht vun der Steiertabell, wien ass dann do de Beneficiaire? Ech brauch lech jo keng Zeichnung ze maachen.

Een, dee ganz weineg Steiere bezilt, bezilt dann nach e ganz e bësse manner Steieren. Mee een, deen der ganz vill bezilt, dee bezilt der dann e gudde Batz manner. Bon, wann een natierlech an deene Revenuen ass, ass ee ganz frou doriwwer. An dat wollt ech perséinlech net maachen.

An dofir hu mer eng Reform gemaach, déi nach ni esou gemaach ginn ass. An ech sinn houfreg dorobber.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- An déi 400, 500 Milliounen hu mir gebraucht, fir eng sozial gerecht Steierreform ze maachen.

■ **Une voix**.- Richtig!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Fir dann ze soen, wéi den Här Roth dat ënner anerem gesot huet: „Mir hätte gär, mir fuerderen en Ajustement un d'Inflatioun!“ Jo, dat kascht 400, 500 Milliounen. Da muss een déi emol siche goen. An da soen ech lech, wann een déi och nach géif fannen, da géif ech se net esou gebrauchen.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Dann, wat d'indirekt Steieren ubelaangt, dat war dann och e Virschlag ..., bon e Virschlag, eng Revidatioun, déi scho säit Jore jo kënnt, fir beim bëllegen Akt 10.000 oder 20.000 Euro an d'Luucht ze goen.

Éischstens emol de Käschtepunkt: Wann ee géif 10.000 Euro méi eropgoe fir de bëllegen Akt - am Moment huet een do 20.000 Euro, pro 10.000 Euro kascht dat 90 Milliounen. 90 Milliounen! Ass dat rasonabel?

Zweetens: Wann Dir e bëllegen Akt maacht, dat kënnt en appearance deem, deen dat dann net méi brauch ze bezuelen, den Droit d'enregistrement, dat kënnt deem zegutt. Mee dat gëtt an d'Präisser integréiert. Dat heescht, de Benefiss verschwënnt. A mir hunn eis virgeholl als Regierung, an ech fannen dat gutt, dass mer keng Mesurë solle weiderdreien oder nach méi gönschteg maachen, déi et fäerdegbréngen, dass d'Präisser nach méi an d'Luucht ginn.

Dofir, ...

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Här Minister, erlaabt Der, datt den Här Roth lech eng Fro stellt?

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Wann ech mat menger Presentatioun fäerdeg sinn.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- De Käschtepunkt vun eiser Reform, hunn ech virdru gesot, ware 400, 500 Milliounen Euro, dat waren deemools 0,7 %, 0,8 % vum PIB. Wann een zréckkuckt, wat fir eng Reformen an der Vergaangenheet gemaach gi sinn, an ech krut d'Zifferen elo eréischt rezent, dofir muss ech dat hei op mengem Handy sichen. Déi Reformen, déi fréier gemaach gi sinn an de Joren 2000, 2001, 2002, dat waren 2001 1,1 % vum PIB an dat war 2002, also dat Joer duerno, 2,1 % vum PIB. Zesummen also op zwee Joer Steiererlicherungen, déi den Här Roth richtegerweis ervigestrach huet, wou mer en Total hate vun 3,2 % vun eisem Räichtum. Véier- bis fënnemol esou vill wéi déi, déi mir 2017 gemaach hunn.

Op wat wëll ech hei erauskommen? Ech wëll hei drop erauskommen, dass mir 2002, 2001 an 2000 immens vill Recetten erakruten, well et der Ekonomie ganz gutt gaangen ass. An Dir hutt de Choix gemaach, Steiererlicherungen ze maachen, déi immens héich waren. Eh bien, soen ech lech, zu där Zäit hätt ech e Fonds souverain gemaach an ech hätt nëmmen en Deel dovunner ausgedeelt. An ech wär och net, mee dat ass e perséinleche Choix ...

■ **Mme Octavie Modert** (CSV).- Dir waart an der Regierung déi Zäit, Är Partei!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Ech net! Ech schwätze vu mir hei. Ech schwätze vu mir hei! Et ass meng lescht Geleeënheet, fir meng perséinlech Meenung ze soen, an da soen ech déi.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Interruption)

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Jo, ech sinn net responsabel fir alles, wat virdru gemaach ginn ass. Ech hu jo och verschidde Saachen komplett anescht gemaach wéi virdrun an ech stinn dozu.

■ **Mme Octavie Modert** (CSV).- Dat ass gutt ze wësse fir aner Saachen elo.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- D'Sozialisten hate se och matgestëmmt.

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Natierlech. An do si mer erofgaangen op 38 % vum Taux maximal. Haut si mer méi héich. A firwat si mer méi héich? Well bei där éischtschlechter Kris, déi komm ass, hu mer misse mat de Steieren an d'Luucht goen.

An ech fannen, dass dat, wat mir gemaach hunn, wat also nëmmen 0,7 % vum PIB kascht huet, dass mer do gutt geschafft hunn an deene gehollef hunn, déi et am meeschte brauchen, wat lech, Här Roth, jo ganz um Häerz läit a mir och.

■ **Une voix**.- Très bien!

M. Pierre Gramegna, *Ministre des Finances*.- An nëmmen, well ech et och a menger Ried net gesot hat, wëll ech lech soen, dass mer elo am Fonds souverain intergénérationnel vu Lëtzebuerg bal eng hallef Milliard op d'Säit geluecht hu fir déi nächst Generatioun.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Mäin drëtte Punkt ass e Punkt, dee verbonnen ass mam Tanktourismus a mat der CO₂-Steier. Den Här Kartheiser huet souguer plädéiert, dass mer en fait den Tanktourismus net sollen opginn, well deen esou vill Suen erabrängt.

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Jo.

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Ech muss lech soen, dass ech déi Approche ganz einfach net deelen, dass mer dat sollte weiderféieren, aus engem ganz einfache Grond. Mir sollen hëllefen, dass mer d'Klimaziler erreechen, ganz einfach. A fir dann ze soen, an ech hunn dat Argument schonn héieren, en appearance schéngt dat e gutt Argument ze sinn, en appearance, jo: Ginn déi Liteeren net zu Lëtzebuerg kaaft, da gi se an den Nopeschlänner kaaft, dann hu mer nach ëmmer näischt fir de Klima gemaach.

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Richtig!

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Richtig! Nee, et ass falsch. Éischstens hu mer eng generell Responsabilitéit par rapport zum Klima. Mee zweetens: All d'Energie, déi mir importéieren, déi gëtt eis net ugerechent. Mir importéiere 95 % vun eiser Energie. Déi gëtt deenen anere Länner ugekräit. Also dofir ass et och dat Normalst op der Welt, soen ech lech, dass mir ugerechent kréien, wann hei getankt gëtt.

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Dat wär jo kee Revenu dann.

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Jo, jo. An da kommen ech awer zu deem, wat dës Regierung bis elo fäerdegbruecht huet. Mir hu fäerdegbruecht, Här Kartheiser, dass mer par rapport zu 2019 - also ech schwätze guer net vun 2020, well et jo mat deem Lockdown e ganz speziell Joer war, wou d'Consumatioun immens déif war -, mee par rapport zu 2019 ass d'Vente vum Diesel zu Lëtzebuerg 2021 20 % erofgaangen an dank der CO₂-Steier an dank verschiddene klengen Augmentatiounen, déi mer gemaach hunn, sinn eis Recetten nach ëmmer guer net esou schlecht. An ech wollt heimadder soen: Et kann een e Wee goe bis 2030, wou een dann déi minus 55 % un Emissiounen fäerdegbréngt - ouni dass mer vun haut op muer d'Recetten alleguerte verléieren - an an engems klimagerecht handelt.

Zur CO₂-Steier, déi visiblement ganz vill Interêt bei ville vun lech huet, muss ech soen: Ech sinn nach ëmmer iwwerzeegt, dass dat déi richtig Decisioun war vun der Regierung, fir d'CO₂-Steier anzeféieren an dann zweemol eng Augmentatioun vu fënnf Centimes fir d'nächst Joer an dat Joer duerno. Mir

hunn also do direkt de Wee gemoolt fir déi dräi nächst Joer. An dat ass richtig esou.

Et ass awer och richtig, dass mer dat net am Index integréieren. Dat mécht kee Sënn. Et mécht kee Sënn, well mer jo de Crédit d'impôt, ech kommen erëm op deen zrëck, vu 600 am Joer op 696 eropgesat hunn. Do ass d'Kompensatioun fir déi kleng Revenuen am Crédit d'impôt dran. Da gi mer awer net nach hin a mir setzen de Präis, d'Präisdeierecht, déi wéinst dem CO₂ kënn, dann och nach an den Index. Well do hëllefe mer deenen, vu dass jo jidderene den Index kritt, déi et jo net brauchen. Oder dat wär duebel gezielt.

Do héieren ech natierlech, well Verschiddener nach ëmmer nëmme wëllen am ale Scheema sinn, dann hätt een dat mam Crédit d'impôt net solle maachen, mee et hätt een et sollen an den Index setzen. Mee där Meenung sinn ech eeben net an d'Regierung och net. Mir wäerten dach net Leit, déi héich Revenuen hunn, déi eng CO₂-Steier musse bezuelen, well mer dat wëlle wéinst dem Klima, dat zum Deel och nach rembourséieren iwwert den Index. Dat mécht dach absolutt kee Sënn!

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Véierte Punkt: D'Digitalisatioun ass vu villen ugeschwat ginn. Déi Kreditter ginn an d'Luucht. D'Kreditter si wichteg. Op där anerer Säit muss een awer och kucken, wat an deene leschte Jore geschitt ass. An de leschte Joren huet d'Digitalisatioun zu Lëtzebuerg an der Administratioun wierklech Faart opgeholl a mir hunn eng ganz Rëtsch nei Leeschtungen, déi bäikomm sinn. Mir hunn der 2019 32 derbäi kritt, et sinn Demarchen, déi derbäikomm sinn, am Joer 2020 50, am Joer 2021 74.

Ech rappeléieren och, dass ech virun e puer Wochen annoncéiert hunn, dass mer eng digital Besteuerung wäerten d'nächst Joer aféieren. D'Demarche konnt schoonn digital gemaach ginn, mee se konnt net digital ausgeschafft ginn. Ech mengen, dat ass e wichtige Fortschritt.

A leschtens: Mir haten am Joer 2016 100.000 Leit, déi Demarchë gemaach hunn. Am Joer 2021 sinn dat der 3,5 Milliounen. A fënnef Joer hu mer dat mat 35 multiplizéiert. Elo kann een also net soen, dass mer do net virukommen. Elo kéint een natierlech ëmmer soen, mir müssen op deen Niveau kommen, deen Estland huet. Dat soll en Zil sinn a mir rapprochéieren eis un dat Zil.

Mäi fënnefte Punkt ass iwwert d'Schoul. Do wollt ech - wat d'Madam Lorsché richtegerweis ënnerstrach huet - soen, dass et remarkabel ass, wéi wéineg zu Lëtzebuerg d'Schoulen zougemaach gi sinn. Et gött net vill dovunner geschwat. Mee wann een dat mam Ausland vergläicht, gesäit een dat. An doduerch, dass déi Schoule manner zougange si wéi am Ausland, dank villé Mesuren, déi konnte geholl ginn, huet den Niveau vun de Studenten zu Lëtzebuerg bestëmmt e bësse gelidden, well dat war eng schwéier Period, mee warscheinlech manner gelidde wéi an deenen anere Länner.

Als sechste Punkt géif ech gären eppes eraushuele vun der Ried vun Rapporteur a vun dem honorerabelen Deputéieren Engel, wéi e gesot huet, dass mer an der Steuerreform och e Reequilibrage fäerdegbruecht hunn zwëschent deem, wat d'Entreprises u Steiere bezuelen an de Particulier. Nun ass dat net einfach, fir do op 50:50 ze kommen, mee mir sinn awer an déi Richtung gaangen. Virun der Reform hu Particulieren, d'Personnes physiques 60 % bezuelt an d'Entreprisë 40 %. Elo ass dee Ratio 53:47. Dat ass net genuch a mengen Aen ënnerstrach ginn, ass awer och en Zeeche vun enger equilibréierter sozial gerechter Gesellschaft.

Als siwente Punkt géif ech gären e bëssen iwwert d'Inflatioun schwätzen, déi e Sujet ass, dee beim Rapporteur Dan Biancalana a bei verschiddenen aneren zum Virschäin komm ass. Ech mengen, dat ass eng Fro, déi lech all, eis all wäert an den nächste Méint a Jore beschäftegen. Ech mengen nämlech net, dass mer et hei mat engem Streefeier ze dinn hunn, mat där Inflatioun, mee dass et eppes ass, wat riskéiert, méi laang ze daueren.

Während enger Dose Joren, säit der Kris vun 2008 hate mer jo eng Inflatioun, déi ganz niddreg war, déi mer guer net gewinnt waren. An eng Europäesch Zentralbank, déi änlech wéi déi aner grouss Zentralbanken en Zil hat an huet, fir déi Inflatioun op no bei 2 % ze bréngen oder op 2 %. Elo si mer driwwer, fir d'éischt säit zwielef Joer. An d'Zentralbanke soen, op jidde Fall d'Europäesch Zentralbank: Dat ass passager, dat geet laanscht an da komme mer erëm an déi Gewässer, an deene mir virdru waren.

Ech mengen, mir sollen eis intellektuell an dann och praktesch drop astellen, dass d'Inflatioun wäert dauerhaft méi héich si wéi dat, wat mer elo déi lescht Jore gewinnt waren, wat als Konsequenz huet zu Lëtzebuerg, dass eisen Index natierlech erëm wäert méi oft sprangen. Nun, doriwwer kann ee sech freeën an doriwwer muss ee sech awer och Suerge maachen. Freeën am Sënn - an dofir wollt ech och de Sujet nach eng kéier hei soen -: Eis lescht Indextranche, déi ass méi fréi komm, wéi se

geplangt war wéinst den Energiepräisser. Dat heescht, do ass eng Indextranche (veuillez lire: do sinn d'Energiepräisser) zur Hallschent responsabel fir déi Indextranche am Oktober gewiescht. Suergen, well dat natierlech riskéiert, eng Spiral ze ginn, wéi mer dat scho kannt hunn. Ech soen hei net, dass mer hei sollen den Index änneren, ech wëll hei net falsch verstane ginn. Ech mengen, dass en général den Index eis gutt Déngschter gelescht huet, soziale Fridde geséicht huet a justement fäerdegbréngt, dass mer kënnen Rechnung droen, wat an der Realitéit geschitt. Ass dat net eng gutt Aart a Weis, och fir d'Kafkraaft ze erhalen?

Mäin achte Punkt huet mat der Schold ze dinn. Och dat ass ganz normal. Ganz vill Deputéiert hunn doriwwer geschwat. Fir d'éischt emol fir all déi, déi ëmmer froen: Et soll een haaptsächlech iwwert d'absolutt Schold schwätzen. Et ass net fir d'éischt, wou ech et hei soen, mee ech widderhuelen et dann nach eng kéier. Firwat mécht et Sënn, dat par rapport zum PIB ze kucken? Wann ech elo déi ganz einfach Äntwert huelen: Majo, well Europa dat esou rechent. Mee firwat rechent Europa et par rapport zum Räichtum? Majo, well et esou ass, dass déi Schold jo haaptsächlech do misst sinn - ass an deene meeschte Länner net de Fall, ass awer zu Lëtzebuerg de Fall -, fir d'Zukunft ze organiséieren, fir Investissementer, déi iwwer 5, 10, 15, 20 Joer daueren, ze finanzéieren. Dofir rechent een dat par rapport zum PIB.

An da wëll ech hei ënnersträichen, dass mir zu Lëtzebuerg zwee Drëttel vun eisen ambitiësen Investissementer mat lafende Recettë finanzéieren. Mir finanzéieren nëmmen een Drëttel - een Drëttel! - vun all eisen Investissementer mat Schold. De Rescht finanzéiere mer mat Recetten. Wat a mengen Aen e ganz gudd Krittär ass fir ze gesinn, wéi gesond eis Staatsfinanze sinn.

Ech kann lech soen, an deene meeschte Länner ronderëm eis an an Europa, do gött praktesch alles mat Schold finanzéiert. Sou wéi och eng Privatpersoun, wa se en fait net vun doheem gehollef kritt oder net eng Ierfschaft gemaach huet a muss ufänken, en Doheem ze kafen, jo 20 %, 25 % opbréngt an dann op d'Bank geet, just hei si mer ëmgekéiert, zwee Drëttel hu mer a mir ginn nëmmen een Drëttel léinen.

An da kommen ech zu mengem leschte Punkt. Dat sinn d'soutenabel Finanzen oder nohalteg Finanzen. Do géif ech dem Här Benoy gäre Merci soen, dass en dat esou an de Vierdergrond bruecht huet, well dat a mengen Aen en immens wichtige Punkt ass, an dat ass och da mäi leschten. Zum enge steet Lëtzebuerg an deem Domän ganz gutt do. Verschiddener hunn dat anescht gesinn. Ech deelen déi kritesch Analys net. Mir hu ganz vill Initiative geholl, déi ech elo net all hei opzielen, se si bekannt, fir Fongen ze encouragéieren, a Richtung nohalteg Aktivaen ze goen.

Mir hunn hei zu Lëtzebuerg d'lescht Joer ... 40 % vun all deem neie Geld, wat erakomm ass, ware Green Assets, waren also nohalteg. 40 % d'lescht Joer, dat ass vill! Europa ass och déi wichtigst Stell, wou dat geschitt. Bal 80 % vun de Fongen, déi ESG sinn, déi also nohalteg sinn, sinn an Euroe libelléiert. Den Euro ass de Moment, wou mer schwätzen, par excellence déi nohaltegst Währung. A Lëtzebuerg ass als Finanzplaz an den Top Dräi, wat all d'Krittären ubelaangt, wou och ëmmer een hikuckt. An ech mengen, dass et eng gutt Saach ass, dass mer do esou gutt placéiert sinn, an dat wäert och hoffentlech an Zukunft esou weidergoen.

Et ass kritiséiert ginn - ech mengen, dat war den Här Clement -, dass mer verschidden Initiative geholl hu wéi zum Beispill en Droit d'enregistrement bei de Fongen, déi ESG sinn, dass déi méi kleng sinn, dass dat reduzéiert ass. Mee dat ass en Incentive an dat ass kee Greenwashing, wéi Dir dat genannt hutt. Wann ech op esou engem Fong manner muss bezuele wéi op engem, wou fossill Energien dra sinn, majo da maachen ech dat nach méi attraktiv. An ech wëll lech och soen: Hei schwätze mer net vu Greenwashing, loin de là!

Ech wëll lech och soen: D'Reegelen, wat gréng ass a wat net gréng ass, dat solle mir net hei zu Lëtzebuerg decidéieren, an dat gött och Gott sei Dank um europäeschen Niveau decidéiert! D'Taxonomie vun der Europäescher Unioun ass d'lescht Joer adoptéiert ginn. An d'Europäesch Unioun huet och den 10. Mäerz eng Direktiv publizéiert, wat d'Oppeleeung ass vun den Investissementer, déi ee mécht, d'„Disclosure“-Directiv fir Sustainable Finance. Do gött et en europäesche Kader.

An ech hunn lech esou verstanen - mee vläicht hunn ech lech falsch verstanen, Här Clement -, dass Dir gesot hutt, do misst Lëtzebuerg hei oder do maachen. Nee, do solle mir eis un d'europäesche Reegelen halen, déi elo ganz nei sinn, a mir sollen déi esou séier wéi méiglech ëmsetzen! An en fait si mir awer e Virreider an deem Domän gewiescht.

An dat war och eng Fro, déi kouw während den Debatten, dass een nach méi kloer soll weisen, wat fir eng Investissementer vum Staat nohalteg sinn.

Do si mir mam gudden Beispill virgaangen, andeem mer d'lescht Joer de Sustainability Bond vun 1,5 Milliarde gemaach hunn, wou e Reporting ass, dee sengesgläiche sicht an dee mer och der Commission des finances virgestallt hunn. Mir hu vun där 1,5 Milliard, déi mer d'lescht Joer geléint hunn, ongeféier d'Hallschent elo affektéiert an den éischte Rapport doriwwer gemaach. A mir krute vill Komplimenter gemaach, och vum Auditeur externe, dee mer do hunn, dee seet, dass dat do dee komplettste Reporting op esou engem Sustainable oder Green Bond ass, deen hie jee gesinn huet.

Et kann een et natierlech ëmmer nach besser maachen. Mee ech wëll lech soen, mir sinn op deem Wee vun de soutenabelen, vun den nohaltege Finanzen. An ech wënsche mer, dass mer dorop bleiwen.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Finanzminister. Da Parole après ministre fir den Här Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten).** - Jo, merci, Här President. De Minister huet mech ugeschwat an huet och iwwert d'Fro vun de grénge Fonge geschwat. En huet do op déi europäesch Taxonomie verwisen.

Do ass da meng Fro, an déi hunn ech gëschter opgeworf an ech hunn do net wierklech eng Äntwert drop kritt: Ass de Minister der Meenung, datt e Fong, dee 50 % a fossill oder nuklear Energie investéiert, gréng genuch ass, fir vun deem Taux réduit ze profitéieren?

An zweetens, wann d'Taxonomie op europäeschem Plang an deenen nächste Wochen oder Méint géif änneren, fir Nuklear an/oder Gas ze beinhalten, géifen déi Fongen, déi exklusiv zum Beispill an Nuklear géifen investéieren, och vun deenen 0,01 % Taxe d'abonnement profitéieren?

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Är éischt Fro, dat ass eng hypotheesch Fro, wat ee géif maachen, wann e Fong géif zu 50 % a fossill Energien investéieren an zu 50 % am grénge Beräich. Majo, dat ass jo eng Contradictioun, contradictio in terminis. Also, do fannt Dir ni en Investisseur, do sidd Der an der Contradictioun! Dat ass also eng abstrakt Fro, déi sech menges Wëssens iwwerhaupt net gestallt huet.

Zur zweeter Fro hunn ech ganz kloer gesot, dass ech der Meenung sinn, mee dat ass hei meng perséinlech Meenung, dass nuklear Energie net nohalteg ass an net soll an der Taxonomie dra sinn. Elo waarde mer op d'Europäesch Kommissioun, wat si do seet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Finanzminister. Da Parole après ministre fir den Här Gilles Roth.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Merci, Här President. De Finanzminister hat mech och am Ufank perséinlech ugeschwat. Ech wëll em ganz kloer soen, dass mir eng fundamental Meenungsdivergenz hunn op engem Punkt.

Dir sidd ugetrueden an dunn hutt Dir gesot, am Numm vun der Regierung: „Mir maache mat manner méi!“ Ech stellen awer just fest, dass d'Leit ëmmer méi Steiere bezuelen an dass se de facto manner hunn. An ech soen lech ganz éierlech: Dat ass och d'Aufgab vun enger Oppositioun!

D'Gewerkschaften hunn dat bei der Tripartite gesot, wou „eng Nullnummer“ gesot gouf. An déi Chiffren, déi mech am meeschte frappéieren de Moment, dat sinn déi vun deene Leit, déi d'Enner um Enn vum Mount net zesumme kréien. An ech hu gëschter gesot: „D'Enn vum Mount ass bei villen net den 30., mee schonns de 15!“ An dann ass et an deem räiche Lëtzebuerg, wou Dir déi Finanzen hei als esou gutt an esou fest presentéiert, fir mech onverstänlech, dass Persounen, déi eleng wunnen - an dat si 27 %, 27 % vun de Leit am Land, déi eleng wunnen -, d'Enner um Enn vum Mount net zesumme kréien.

Ee Kand à charge ... Jo, Dir kënn elo de Kapp rëseelen.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Ech hu jo guer net doriwwer geschwat, Här Roth.

■ **M. Gilles Roth (CSV).** - Jo dach, dat ass d'Fro, dat ass d'Fro vun der Steuerbelaaschtung vun de Leit a wat se doduerch net kréien. Eng Persoun, déi ee Kand à charge huet, e Monoparental - 33 %! -, ee vun dräi kritt d'Enner um Enn vum Mount net zesummen. An et ass nach méi dramatesch bei enger Persoun mat zwee oder méi Kanner: 58 % kréien d'Enner um Enn vum Mount net zesummen. An dat, soen ech, dat kënn just eleng doduerch, dass Dir Steieren ophieft an d'Leit net entlaascht.

Et kann net sinn, dass eng Persoun, déi 4.000 Euro brutto de Mount verdéngt - dat sinn der 3.300 netto -, dass déi fir all 100 Euro, déi se weider verdéngt, dem Staat Steiere plus Soziallaaschte fir iwwert d'Hallschent muss zrëckginn!

An ech schléissen domadder, dass Der gesot hutt: „Jo, de Kredit fir de bëllege Akt, wa mer deen 10.000 Euro an d'Luucht hiewen, kascht dat 90 Milliounen.“ Mee wéi en agefouert ginn ass, huet en am Verhältnis jo vill méi kascht. An zweetens: Dir gitt de Leit also manner, well net nëmmen d'TVA ass an d'Luucht gaangen, vu 14% op 17 % um Bau, och bei deene Leit, déi eng éischt Wunneng kafen, mee d'Präisdeierecht vun dem Wunnengsbau ass och nach mat anzerechnen.

Dat heescht, Dir belaauscht d'Leit ëmmer méi, an Dir sidd ugetrueden an Dir hutt ëmmer gesot: „Mir maache mat manner méi!“

An ech froen lech als lescht Amtshandlung, dass Dir der Finanzkommissioun vun der Chamber - nodeems dass dat aacht Joer ugekënnegt gouf an dass et an dem Regierungsprogramm vun 2018 drastoung, an dass Der gesot hutt, dass d'Leit, ob bestuet, gepacst, gekummert oder gescheet, alleguerten an där selwechter Steuerklass géife sinn a keen eppes verléiere géif, an no dräi Joer, mengen ech, därer et den Usproch vun enger Oppositionspartei sinn, fir dat ze froen - zumindest den Avant-projet de loi virleet an dem Land sot, wat dat géif kaschten.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Merci, Här Roth. Also, d'Steierreform vun 2017 - Dir wëllt dat net wouerhuelen, mee mir hunn deemools Beispiller gerechent - huet bei verschiddene Fäll eng Erlichterung vun 1.000 Euro de Mount bruecht. A grad déi, fir déi Dir lech elo asetzt, déi soi-disant net Beneficiaire sinn, si grad déi, déi Steiererlichterunge kritt hunn. An da maacht Der jo d'Impasse drop vun all deene soziale Mesuren, déi mer geholl hunn. Ech hunn dat jo a menger Ried gesot vun der Kafkraaft, dat war jo elo net de Sujet. Also, et kann ee mat Steieren d'Problemer vun der Kafkraaft net léisen. An dofir soen ech: Mir hunn eppes Equilibriertes gemaach! Mir hunn eng Steuerreduktioun gemaach grad fir déi. Hätte mer, wéi Dir et x-mol hei proposéiert hutt, de Barème um d'Inflatioun adaptéiert, ma dann hätten déi Leit 50 oder 100 Euro an der Steuerreform kritt. Dat ass d'Realitéit.

An zur Kafkraaft - elo repetéieren ech net meng ganz Ried vu gëschter - hunn ech lech jo gesot, dass fir den Eenzelnen d'Kafkraaft an den dräi, véier leschte Joren eropgaangen ass, fir e Celibataire 4.000 Euro, fir e Monoparental 10.000 Euro a fir Famillje mat zwee Kanner 16.000 Euro. Dat ass d'Äntwert fir d'Leit, déi net kënnen hir Enner zesummekréien.

An zur Saach vun der Individualisatioun, déi steet de Moment net méi um Ordre du jour, ech hunn et ganz kloer gesot, wéinst der Pandemie.

Ech soen lech villmools Merci.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci, Här Finanzminister. Dann nach Parole après ministre fir den Här Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Et ass u sech eng Fro, Här President, keng Parole après ministre. Ech wollt dem Här Minister Merci soe fir déi Kommentaren, déi en nach gemaach huet zu dem Tanktourismus. Mir sinn do anerer Meenung. Mee den Här Minister weess eis awer vläicht e bëssen ze erklären, wat senger Meenung no, senger Aschätzung no, den Impakt vun där Steierpolitik ass op de Logistiksektor.

Mir hate viru Joren hei e groussen Effort gemaach, ech mengen, dat war nach ënnert dem Wirtschaftsminister Krecké, wann ech mech gutt erënneren, do ass d'Logistik prioriséiert ginn als wirtschaftlech Diversifikatioun. Mir hunn am Süde vun Land grouss Infrastrukturen opgeriicht. Mir hunn eng ganz Rei Moosname geholl. Do war jo bekannt, datt notamment och zum Beispill de Camionsverkéier e wichtegt Element wär, wat natierlech och an d'Rentabilitéit vun esou Installatiounen erafléisst.

Wann een also elo eng Steierpolitik mécht, wou och den Differentiel fir den Diesel an esou weider zugonschte vun der Belsch ass, huet dat natierlech Implikatiounen op d'Rentabilitéit vun de Logistikentreprisen a vun de Logistikinfrastrukturen hei am Land.

Dofir wollt ech den Här Finanzminister froen, ob en do net awer e Punkt gesäit, wou mer eis schueden an eiser eegener Diversifizierungspolitik, déi mer déi lescht Joerzénge gemaach hunn, dat heescht, fir déi Saache kënnen um Liewen ze halen, souwuel déi vill Logistikentreprisen hei am Land, an och, fir dat ze rentabiliséieren, wat mer investéiert hunn an e wirtschaftlechen Zweig wéi d'Logistik mat all deenen Infrastrukturen. Wou ass dann de Punkt, wou mer ufänken, eis selwer am Wee ze stoe mat der CO₂-Steier an anere Steieren, déi Der awer elo wëllt weider héijen?

Merci.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.** - Jo, merci, Här Kartheiser. Dir wësst et vläicht net, mee d'Logistik läit mir ganz um Härz. Ech hunn e Clus-

ter fir Logistics a menger viregter Aarbecht gegrennt, ech war och President vum Cluster fir Logistics. Ech kennen dee Sujet also ganz gutt.

An Dir hutt ganz Recht, dass Lëtzebuerg vill doranner investéiert huet an dat war och gutt esou. Mee ech mengen, Dir musst, a mir mussen eis all bewosst ginn, dass d'Camione muer all elektresch fueren. Déi fuere muer net méi mat Pëtrol.

■ **Une voix.**- Richteg!

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Dat ass d'Äntwert op Är Fro. A Logistikbesoine wäerte mer natierlech ëmmer nach hunn. An et ass gutt, dass mer do gutt opgestallt sinn, dass mer esou en Zenter zu Beetebuerg hunn. An d'CO₂-Steier ass jo och do, fir dee ganze Processus ze beschleunegen, dass et méi séier dozou kënn, dass an Zukunft de Gros vun de Camionen - an et gëtt der nach net genuch um Marché, do sinn ech ganz d'accord, mee dat kënn alles, also, et gëtt der schonn, mee se sinn nach deier -, souwéi vun den Autoe mat Elektresch bedriwwen sinn. An dat ass jo dat, wat mer gären hätten, déi Transitioun. An dofir ass et jo inevitabel, dass de Konsum vum Diesel a vum Bensinn erofgeet. Dat ass d'Politik vu ganz Europa, déi mir och hei ëmsetzen.

Meng Suerg a mäin Defi war an ass et, och fir mäi Successeur - et ass jo bal eng Milliard, déi mer do erakréien, wa mer alles rechnen, Bensinn, Diesel, den Alkohol, d'Zigaretten, déi do kaaft ginn -, dass dat nëmme lues a lues erofgeet, dass dat net e Lach am Budget mécht.

Dat ass eis bis elo gelongen an dat mécht mer Freed. Ech muss lech soen, dat ass eng Gratwanderung, an déi ass net einfach.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools dem Här Finanzminister Pierre Gramegna. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

3.7848 - Projet de loi portant règlement du compte général de l'exercice 2020

Ier mer zum Vott iwwert de Staatsbudget fir d'Joer 2022 an iwwert d'Programmation financière pluriannuelle kommen, musse mer nach fir d'éischt de Projet de loi 7848 iwwert de Compte général vum Exercice 2020 diskutéieren an doriwwer ofstëmmen. An duerfir géif ech d'Wuert un d'Madamm Rapportrice vum Projet de loi 7848, d'Madamm Diane Adehm, gi fir de Rapport. Madamm Adehm, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Contrôle de l'exécution budgétaire

■ **Mme Diane Adehm (CSV), rapportrice.**- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, haut stëmme mir of iwwert d'Konte vum Joer 2020. 2020, e speziell Joer, e Joer, dat geprägt ass vun der Covidkris, e Joer, dat och geprägt ass vun engem Lockdown vun eiser Wirtschaft vun e puer Wochen, e Joer, an deem d'Wirtschaft mat ugezunner Handbrems gefuer ass, mee och e Joer, an deem ganz vill op den Teletravail zrëckgegraff gouf, wat méiglech war, well eis Wirtschaft zu engem groussen Deel op Servicer baséiert.

De PIB ass 2020 ëm 1,3 % zrëckgaangen am Verglach zu 2019. Bei der Opstellung vum Budget war d'Regierung awer nach vun engem Wuesstum vu plus 2,4 % ausgegangen. Am Budgetsprojekt, deen den 20. Dezember 2019 gestëmmt gouf, war en Defizit virgesi vu 682 Milliounen Euro, ouni Emprunten. Wéi dunnt d'Covidkris komm ass, huet d'Regierung eng Partie Mesuré getraff, fir den Impact vun der Kris op sanitärem, ekonomeschem a sozialem Plang esou geréng wéi nëmme méiglech ze halen. Dës Mesuré waren a verschiddene Gesetzer enthalen, an zwar haaptsächlech am Gesetz vum 24. Juli 2020, dat e Fonds de relance et de solidarité en place gesat huet, grad wéi e Régime d'aides en faveur de certaines entreprises.

D'Gesetz vum 15. Dezember 2020 huet dem Lëtzebuerger Staat et erlaabt, der Assurance maladie-maternité déi Gelder zrëckzebezuelen, déi am Kader vun der Covidkris virgestreckt goufen. Am Ganze waren 11,6 Milliarden Euro virgesinn, gebraucht goufen der schlussendlech 2,85.

Duerch dës Mesuré gouf den definitive Budget fir d'Joer 2020 ofgeännert an den Defizit ass eropgaangen op 1,1 Milliard Euro respektiv op 678 Milliounen Euro no den Emprunten.

Um Enn vum Joer 2020 hunn d'Staatskonten ofgeschloss mat engem Defizit vu ronn 3,8 Milliarden Euro respektiv 1,98 Milliarden Euro no den Emprunten, dat heescht, eng Neiverschëldung vum Staat vun 2 Milliarden Euro.

Här President, Dir frot lech elo bestëmmt, firwat ech esou op d'Finanzoperatiounen vum Staat gepocht hunn. Mee et ass fir ze weisen, dass d'Covidkris e groussen Impact op d'Finanzsituatioun vum Lëtzebuerger Staat huet. Fir der Covidkris gerecht ze ginn, goufen d'lescht Joer am Ganze 4 Milliarden Euro vum Staat geléint, dovunner goufen awer direkt 2 Milliarden Euro geholl, fir en Emprunt zrëckzebezuelen.

Ien. D'Nettoverschëldung vum Staat ass also ëm 2 Milliarden an d'Luucht gaangen, fir Enn 2020 bei 12,6 Milliarden Euro ze leien.

Des Weidere goufen am Juni 2020 Certificats de trésorerie erausginn, déi am Dezember 2020 zrëckbezuelte goufen. Fir komplett ze sinn, weisen ech drop hin, dass dës Certificats de trésorerie zu engem negativen Zënssaz geholl gi sinn, dat heescht, si hunn de Staat näischt kascht.

Kucke mir awer och eng kéier d'Einname vum Staat. Am definitive Budget waren 20,3 Milliarden Euro virgesinn. An de Staatskonte stinn um Enn 21 Milliarden Euro. Dëst erkläert sech duerch déi 2 Milliarden zousätzlechen Emprunt, déi de Staat opgehall huet. Op där anerer Säit muss een awer och wëssen, dass d'Recettes courantes vum Staat 1,2 Milliarde méi déif si wéi virgesinn, an dëst ass haaptsächlech op d'Moins-Recetten an de Steieren zrëckzeféieren. Esou koumen um Niveau vun der Kierperschaftssteier 319 Milliounen manner era wéi virgesinn, um Niveau vun der Lounsteuer 295 Milliounen manner an um Niveau vun der TVA 278 Milliounen Euro manner, wéi am Budget fir d'Joer 2020 virgesi waren.

Komme mer zu den Dépensë vum Staat. Am definitive Budget waren dës op 21 Milliarden Euro geschat ginn. Um Enn vum Joer hunn d'Ausgabe sech op 23 Milliounen Euro belaf, also 2 Milliarden Euro méi, wéi der am Budget virgesi waren. Déi gréissten Differenz par rapport zum Budget kënn hei vun Fonds pour l'emploi, wou d'lescht Joer 800 Milliounen zousätzlech néideg waren, fir de Chômage partiel ze bezuelen.

Här President, de Gesetzesprojekt betreffend d'Staatskonte vun 2020 gouf den 29. Juni 2021 vun Finanzminister an der Chamber hannerluecht. Den Avis vum Staatsrot koom de 16. Juli 2021. Den 1. Oktober 2021 huet de Finanzminister der Budgets-kontrollkommissioun grad wéi der Budgets- a Finanzkommissioun d'Staatskonte vun 2020 virgestallt. De Rechnungshaff huet de 25. Oktober 2021 säi Rapport iwwert d'Staatskonten 2020 der Budgets-kontrollkommissioun virgestallt.

D'lescht Joer hate souwuel de Rechnungshaff wéi och d'Budgets-kontrollkommissioun als Recommendation geschriwwen, dass en detailléierte Suivi an eng Evaluatioun vun de Mesuren am Kader vun der Covidkris misste gemaach gi beim Depot vun de Staatskonten. An deem Sënn hat d'Madamm Octavie Modert och d'lescht Joer am Numm vun der Budgets-kontrollkommissioun eng Motioun deposéiert, fir d'Regierung opzufuerderen, genoe dës Suivi ze maachen. Dës Motioun gouf vun alle Parteien, déi hei an der Chamber vertruede sinn, matgedroen.

Mir stellen haut fest, dass de Finanzminister reegelméisseg an de Sitzunge vun der Budgets-kontrollkommissioun a vun der Budgets- a Finanzkommissioun genoe dës Suivi gemaach huet. Leider goufen dës Informatiounen awer net am Gesetzesprojekt iwwert d'Staatskonten opgefouert, obschonns dëst d'lescht Joer an der Motioun gefuerdert gouf. Deemno misste mir eis Recommendation dëst Joer vläicht nach eng kéier widderhuelen, Här Minister, fir dass Är Nofolgerin dann d'nächst Joer drun denkt, fir dat ze maachen.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **Mme Diane Adehm (CSV), rapportrice.**- Betreffend eis laangjäreg Recommendation iwwert de Budget pour ordre stelle mir fest, dass d'Regierung hei ganz vill Efforten ënnerholl huet, fir den Des-equiliber am Budget pour ordre weesentlech ze reduzéieren.

Wat déi sougenannte „LOLF“ ugeet, ass zënter 2015 näischt méi an deem Dossier gemaach ginn. A mir wiere frou, wa mir eng kéier eng definitiv offiziell Positioun kréichen, dass déi och am Finanzministère net méi um Ordre du jour stéing, well dat géif et eis nämlech erlaben, fir déi definitiv och an eiser Kommissioun souzesoen ad acta ze leeën.

De Rechnungshaff huet wéi all Joer och d'Transferts de crédit analyséiert an huet an néng Fäll festgestallt, dass se net genuch justifiéiert wieren. Hei wier et gutt, wann de Ministère d'Reegele fir d'Transferts de crédit nach eng kéier géife rappeléiert ginn.

Och bei de Spezialfonge gouf et verschidde Changementer am Joer 2020. Esou gouf de Fonds de réserve pour la crise per modifizéiert Gesetz vum 20. Dezember 2019 an de Fonds de rééquilibrage budgétaire ëmgeännert. De Fonds spécial de soutien au développement du logement gouf per Gesetz vum 25. März 2020 geschaf. An duerch d'Gesetz vum 24. Juli 2020 gouf de Fonds de relance et de solidarité geschaf. D'Einname vun de Spezialfonge waren 1,39 Milliarde méi héich wéi am Budget virgesinn an d'Ausgabe waren 903 Milliounen méi héich wéi virgesinn. Zu de Spezialfongen ass ze bemerken, dass d'Presentatioun dovunner sech iwwert déi lescht Jore verbessert huet.

Als lescht Recommendation bleift nach ëmmer de Fait opstoen, dass net definitiv gekläert ass, ob d'Autorisatioun, déi an engem Budgetsjoer virge-

sinn ass, fir en Emprunt ze maachen, sech just op dat Kalennerjoer bezitt oder ob de Staat dës Autorisatioun ka vun engem Joer op dat anert mat weiderhuelen.

Als leschte Punkt wéilt ech nach op den Avis vum Staatsrot agoen. De Staatsrot huet nach eng kéier eng Analys vun de Staatskonte gemaach, mee hat ausser e puer kleng Verbesserunge keng Beanstandungen. Fir weider Detailer verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport.

Ofschléissend soen ech lech Merci fir d'No-lauschteren a ginn den Accord vun der CSV-Fraktioun.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools der Madamm Rapportrice Diane Adehm.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Guy Arendt ageschriwwen. Här Arendt, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Guy Arendt (DP).**- Merci, Här President. Merci och dem Diane Adehm fir säi schrëftlechen a mündleche Rapport. Ech mengen, hei kann ee festhalen, dass eng ganz grouss Transparenz vun de Chiffere besteet, déi eis vum Finanzminister och ëmmer virgedroe gi sinn. Dat ass begreissenswäert. A mir kënnen dem État nëmmen zoustëmmen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Arendt. An da wier et um honorabelen Här Dan Biancalana.

■ **M. Dan Biancalana (LSAP).**- Merci, Här President. Och ech soen am Numm vun der LSAP-Fraktioun der Madamm Adehm Merci fir hire mündlechen a schrëftleche Rapport. Ech mengen, et kann ee ganz kloer hei erausliesen, dass 2020 en exzeptionell Joer war. Dat refletéiert sech effektiv och um Niveau vun de Konten, déi mer virleien hunn, wëssend awer, mengen ech, dass d'Projektiounen anerer waren, wéi initial virgesinn, an den Ofschloss och en anere war, wéi initial projezéiert: méi positiv.

An deem Sënn, mengen ech, och säitens der LSAP-Fraktioun, ginn ech dann hei den Accord. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Biancalana. An ech ginn d'Wuert weider un d'Madamm Djuna Bernard.

■ **Mme Djuna Bernard (déi gréng).**- Merci, Här President. Och mir kënnen eis deem uschlëssen, wat gesot gouf. Villmools merci der honorabelen Diane Adehm fir hiren ausféierleche Rapport. A mir droen dëst mat. Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Bernard. An da ginn ech d'Wuert weider un den Här Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Merci. Just och vun eiser Säit e grouse Merci un d'Madamm Rapportrice. Ech mengen, et ass näischt derbäi ze soen. Mir stëmmen dat hei mat. Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Kartheiser. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Merci, Här President. Och vun eis e grouse Merci un d'Rapportrice. Et ass ëmmer eng interessant Aarbecht an der Kommissioun, fir sech dat heiten awer nach eng kéier ex post zu Gemitt ze féieren. Et ass sécherlech keen onnëtzen Exercice. An ech kéint mech deem Wunsch vun der Rapportrice uschlëssen, datt mer déi LOLF endlech géifen ad acta leeën kënnen, soudatt mer vläicht beim nächste Rapport net méi dovunner schwätze müssen. Mir wäerten et matstëmmen.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Finanzminister Pierre Gramegna.

Prise de position du Gouvernement

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Merci, Här President. Ech fänken un, andeem ech der honorabelen Madamm Adehm Merci soe fir de Rapport, de mündlechen an de schrëftlechen. Ech mengen, et ass seelen, dass e Budget a senger Exekutioun esou anescht ass wéi dat, wat virgesi war. Ech soen dofir och gären der Commission d'exécution du budget Merci fir e gewësst Versteesdemech fir déi Situatioun, déi awer ganz, ganz speziell ass an déi ënnermoolt, wat fir eng Efforte gemaach gi sinn, fir dat alles ofzefierderen, souwuel zu Lëtzebuerg wéi an all deenen anere Länner.

Ech mengen, déi zwou Kärzifferen, déi een hei muss an d'Vitriin stellen, sinn, dass mer 1,2 Milliarde manner Recettë kruten zum engen an dass mer 1,5 Milliarde méi Dépensen hunn. Dat gëtt och deen Defizit vun 2,7 Milliarden amplaz en Defizit vu 700 Milliounen, deen ugesat war, wou mer, wa keng Kris gewiescht wär, och no bei enger schwaarzer Null gewiescht wären.

Ech freeë mech, dass trotz där Situation exceptionnelle, déi war, mer dat budgets-méisseg esou prop-

per wéi méiglech konnte maachen - wéineg Kriticke vun der Cour des comptes, wat d'Argumentatiounen ubelaangt, wat d'Transferten ubelaangt. Ech mengen, dat si gutt Norichten.

Ech freeë mech och, dass mer am Rapprochement vun der Lëtzebuergescher Kontabilitéit vum Gesetz vun 1999 eis ëmmer méi unnäeren un de Système européen de comptabilité vun Europa. Deen Ënnerscheed ass elo relativ kleng, dee war virdu vill méi grouss. Mir stoussen elo awer bal op d'Limitten, wéi een et ka komplett gläichmaachen. Mee elo liese sech déi Zuele vun deenen zwee Systemer awer ganz gutt en parallèle.

Zum Schluss géif ech lech dann op Är Froen äntwerten. Also, effektiv hu mer mat ganz vill Akribie, an dat war ganz normal, lech alleguerten d'Mesuré geschéckt, mee mir hunn en fait kee Resümee oder en fait kee Bilan gezunn. Ech mengen, ech froe meng Ekipp, si sollen dat no-schéisse fir d'lescht Joer an da soll et och d'nächst Joer net vergiess ginn, enfin fir d'Joer 2020 gemaach ginn. Mee ech fannen, et wär normal a richteg, dass mer lech dat da schécken. Dir kritt dat dann.

Beim Budget pour ordre hu mer och vill Efforte gemaach, dat ass jo och gesot ginn, an dofir merci. Zur LOLF soen ech lech ganz kloer: Dir kënn dat begreuen! Ech mengen, ech hat et awer schonn d'lescht Joer gesot, mee ech hat et vläicht ze vill verschnörkelt gesot. Da soen ech et elo haut ganz kloer: Dat kënn mer eis spueren!

An da wollt ech iwwert d'Autorisatiounen vun den Emprunte soen, dass säit 2015 oder 2016 am Gesetz selwer steet, dass déi Emprunte kënn gemaach ginn a gezu ginn am Joer selwer oder am Futur. D'Onsécherheet besteet nëmme fir déi Period virdrun, wou dat net spezifiéiert ginn ass.

Elo kann ee soen: Dann hu mer nach een, zwee Emprunten, wou et net kloer ass, mee ech mengen, säit 2015 oder 2016 ... D'nächst Joer kritt d'Regierung d'Autorisatioun, vun esou ville Montante kënnen Emprunten ze maachen, an deen Emprunt ka gemaach ginn an deem Joer selwer oder e bësse méi spéit oder méi spéit. An déi Flexibilitéit brauch d'Regierung och, dat hu mer natierlech an dëser Kris gesi vum leschte Joer.

Mee et ass och esou, dass mer versichen ze optimiséieren - wann Der mer nach just eng Minutt gitt -, ze optimiséieren, wéini mer rembourséieren. Et kann ee wielen, dass ee sechs Méint oder néng Méint virdrun den Emprunt rembourséiert, well d'Situatioun op de Marché gutt ass. Och dofir brauch een eng gewësse Flexibilitéit. A mir ginn och un - an dat ass och eng Neierung, säit zwee, dräi Joer, mengen ech -, wa mer d'Autorisatioun fir dat Joer duerno froen, dass mer d'Distinction maachen tëschent Emprunten, déi gemaach ginn, fir aner al Emprunten ze rembourséieren, an Emprunten, déi do sinn, fir den Defizit vum lafende Joer ze decken. Déi Distinction maache mer och.

Mir hu vill méi Transparenz, wéi mer der jee haten, an ech mengen, dass am Fong geholl keng richteg grouss Problematik méi besteet.

Zum Schluss, ech ginn dervunner aus, dass dat hei elo wierklech fir d'lescht ass, wou ech schwätzen, géif ech gären, Här President, ...

■ **Une voix.**- D'Motiounen kommen nach.

■ **M. Pierre Gramegna, Ministre des Finances.**- Jo, d'Motiounen kommen, mee do wäert ech näischt driwwer soen. Hei um Pult wollt ech mengen Ekippen am Finanzministère e grouse Merci soen, an och der Inspection générale des finances; den Direkter ass och hei. Ech soen em Merci fir déi phenomenal Aarbecht, déi souwuel am Ministère wéi an der IGF iwwer all déi Jore gemaach ginn ass, apaart d'lescht Joer.

Ech krut, ech kann dat jo hei soen, oft Komplimenter gemaach, dass ech esou didaktesch an esou kloer wär. Mee dat ass Äre Merit! Wann Dir mer d'Saachen net uerdentlech erkläert hätt oder nach d'Dokumenter net ginn hätt, dann hätt ech dat net kënn sinn. Iech am Numm vun all deenen aneren e grouse Merci!

(Applaudissements)

Ech géif och gären zum Ofschloss den Administratiounen, déi dem Finanzminister ënnerstinn, e grouse Merci soen. Si maachen eng phenomenal Aarbecht: d'Steierverwaltung, den Enregistrement - ech nenne se, wéi mir se am geleefeschsten nennen -, d'Douane an de Kadaster. Ech hunn déi iwwert déi lescht Joren all ganz gutt kennegeleiert. Déi schaffe wonnerbar.

Wann ech mam Ausland vergläichen, wat fir eng Schwierigkeete se hunn, fir Steieren eranzezéien, a wéi dat zu Lëtzebuerg funktionéiert, ass et ganz remarkabel. Ech wëll hinne vun hei aus e grouse Merci ausschwätzen an hinne soen, dass et eng Freed war, mat hinnen zesummenzeschaffen.

An zu gudder Lescht, Här President, géif ech gären der Ekipp vun der Chamber, déi och hei vertrueden ass, e grouse Merci soe fir all déi Joren. Ech